

27.2.2025

 VN/26445/2023
 VN/26445/2023-VM-22

Oikeusministeriölle

Valtiovarainministeriön lausunto kuluttajaluotto- ja rahoituspalveluiden etämyyntityöryhmän mietinnöstä

Oikeusministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa kuluttajaluottodirektiivin ja kuluttajaoikeusdirektiivin muutosdirektiivin (rahoituspalvelujen etämyyntisäännökset) täytäntöönpanoa koskevasta työryhmän mietinnöstä (Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2025:3). Mietintö on laadittu hallituksen esityksen muotoon.

Lausuntonaan valtiovarainministeriö esittää seuraavaa:

Rahoituspalveluiden etämyyntiä koskevat säännökset

Valtiovarainministeriöllä ei ole huomauttamista rahoituspalveluiden etämyyntiä koskevista säännöshdotuksista.

Kuluttajaluottodirektiivin säännösten täytäntöönpano

Valtiovarainministeriö pitää erityisen tärkeänä, että kuluttajan luottokelpoisuuden arviointivelvollisuus säilyy vähintään tällä hetkellä voimassa olevan sääntelyn tasoisena. Valtiovarainministeriö pitää luottokelpoisuuden riittävää arviointia keskeisenä ylivelkaantumisen estämistä koskevien tavoitteiden sekä toimivien ja luotettavien rahoitusmarkkinoiden näkökulmasta.

Vaikutukset positiivisen luottotietorekisterin näkökulmasta

Kuluttajaluottotyöryhmän mietintö on laadittu siitä lähtökohdasta, että ehdotuksella toimeenpannaan kansallisesti kuluttajaluottodirektiivi ja kuluttajaoikeusdirektiivin muutosdirektiivi. Siten mietinnön pääasiallisena tarkastelunäkökulmana on ollut riittävän tasoisen kuluttajansuojan varmistaminen ja huolehtia muun muassa kuluttajien ylivelkaantumista koskevien tavoitteiden toteuttaminen hallitusohjelman muiden tavoitteiden ohella.

Valtiovarainministeriön käsityksen mukaan kaikkia ehdotetuista muutoksista positiiviselle luottotietorekisterille sekä sen rekisterinpitäjänä toimivalle Tulorekisteriyksikölle aiheutuvia vaikutuksia ei kuitenkaan ole mietinnössä tunnistettu, minkä vuoksi vaikutusarviointia olisi jatkovalmistelussa perusteltua täydentää sekä arvioida positiiviseen luottotietorekisteriin kytkeytyvää sääntelytarvetta tämän arvion pohjalta.

Mietinnössä positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 23 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan rekisterinpitäjän on ilmoitettava kuluttajalle 12 §:ssä tarkoitetun tiedon tallettamisesta positiiviseen luottotietorekisteriin 30 päivän kuluessa tiedon tallettamisesta. Kyseisen muutoksen vaikutuksia Tulorekisteriyksikölle on käsitelty mietinnön vaikutusarvioita koskevassa jaksossa, jonka mukaan säännöksen edellyttämistä tietojärjestelmämuutoksista aiheutuisi

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 28
 00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

kirjaamo.vm@gov.fi

Tulorekisteriyksiköltä saadun hyvin alustavan arvion mukaan esiselvitys- ja investointivaiheessa kertaluontoisia kustannuksia 600 000–850 000 euroa ja vuosittaisia ylläpitokustannuksia 180 000–1 200 000 euroa riippuen siitä, kuinka paljon ilmoituksista toimitetaan sähköisesti ja kuinka paljon paperisena. Tältä osin valtiovarainministeriöllä ei ole huomautettavaa mietinnöstä.

Tulorekisteriyksikölle kuitenkin aiheutuu kustannusvaikutuksia myös kuluttajansuojalain soveltamisalan laajenemisesta korottomiin ja kuluttomiin luottoihin (KSL 7 luvun 1 §:n 1 kohdan kumoaminen). Muutoksen seurauksena positiivisen luottotietorekisterin tietoja hyödyntävien ja sinne tietoja ilmoittavien luotonantajien määrä kasvaa nykyisestä. Samalla myös rekisteristä tapahtuvien tietoluovutusten sekä rekisteriin annettujen ilmoitusten volyymit tulevat nousemaan, ehkä merkittävästikin. Esimerkiksi teleoperaattorit myyvät matkapuhelimia hyvin yleisesti itse tarjoamallaan korottomalla ja kuluttomalla maksuajalla, jolloin rekisterin hyödyntämis- ja ilmoittamisvelvollisuuden piiriin tulee nykyiseen verrattuna kokonaan uuden tyyppisiä luottojen myöntötilanteita ja uusia luotonantajia. Vastavaan kaltaisia toimijoita ja uusia käyttötilanteita lienee muitakin. Tästä aiheutuu Tulorekisteriyksikölle ainakin lisääntyvää päätöksenteko-, ohjaus- ja seurantarvetta sekä toisaalta myös uusia riskejä rekisterissä olevien tietojen väärinkäytöstä, mikä saattaa edellyttää yksiköltä uusia riskienhallinnallisia toimenpiteitä. Tässä vaiheessa käytettävissä olevilla tiedoilla näitä vaikutuksia ei liene mahdollista yksityiskohtaisesti arvioida, mutta on joka tapauksessa hyvin todennäköistä, että kuluttajansuojalain soveltamisalan laajenemisesta korottomiin ja kuluttomiin luottoihin aiheutuu Tulorekisteriyksikölle kustannuksia, joiden määrä voi olla vähäistä suurempikin. Tämä olisi syytä todeta myös mietinnön Tulorekisteriysikköä koskevassa vaikutusarviossa.

Kustannusvaikutuksia saattaa aiheutua myös luottokustannusten määritelmän muutoksesta, jonka seurauksena esimerkiksi kuluttajan sopimusrikkomuksen johdosta maksettavaksi tulevat maksut luetaan jatkossa osaksi luottokustannuksia (KSL 7 luvun 6 §:n 2 momentin kumoaminen). Tältä osin mietinnössä ei ole myöskään arvioitu todennäköistä tarvetta positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 10 §:n 2 momentin muuttamiselle. Positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 10 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan rekisteriin ilmoitetaan tällä hetkellä muut luottokustannukset kuin korko yhtenä kokonaissummana. Tämä tarkoittaisi sitä, että jatkossa kohta sisältäisi muun ohella myös kuluttajan sopimusrikkomuksen johdosta maksettavaksi tulevat maksut. Varsin todennäköistä kuitenkin on, että rekisterin viranomaiskäyttäjät tarvitsevat ainakin tiedon sopimusrikkomuksen johdosta maksettavaksi tulevista maksuista muista kyseisessä kohdassa ilmoitettavista tiedoista erillisenä tietona. Sama luultavasti koskee myös momentin voimassa olevassa 3 kohdassa tarkoitettuja notaarikuluja. Luottokustannusten määritelmän muuttuminen aiheuttaa siten oletettavasti tarpeen myös positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 6 §:n 2 momentin muuttamiselle, mistä puolestaan aiheutuu kustannuksia Tulorekisteriyksikölle ainakin rekisterin tietojärjestelmään tältä osin tarvittavien uusien toiminnallisuuksien sekä tähän liittyvien ohjaus- ja neuvontatarpeiden muutosten osalta. Jatkovalmistelussa tulisi selvittää tarve kyseisen muutoksen toteuttamiselle ja tarvittaessa lisätä se osaksi ehdotusta sekä kuvata tästä Tulorekisteriyksikölle aiheutuvat taloudelliset vaikutukset.

Lisäksi luottokustannusten määritelmän laajentumisesta aiheutuu luotonantajille ilmoittamisvelvollisuuden laajenemista positiiviseen luottotietorekisteriin, kun muun muassa kuluttajan sopimusrikkomuksen johdosta maksettavaksi tulevat maksut olisi jatkossa ilmoitettava rekisteriin. Tästä aiheutuu luotonantajille kustannuksia, joiden määrä voi olla merkittäväkin, jos sopimusrikkomuksen johdosta perittävät kulut käsitellään muusta luottoreskontrasta erillisessä järjestelmässä, josta tällä hetkellä ei tapahdu raportointia positiiviseen luottotietorekisteriin. Nämä luotonantajiin kohdistuvat yritysvaikutukset tulisi arvioida sekä lisätä niitä koskeva kuvaus mietinnön jaksoon 4.2.2.

Positiivista luottotietorekisteriä koskevia vaikutusarvioita tulee siten täsmentää ennen lopullisen hallituksen esityksen antamista. Mahdolliset lisäkustannukset Tulorekisteriyksikölle tulee kattaa nykyisen kehyksen puitteissa ja mikäli tämä ei ole mahdollista, jatkovalmistelussa on tarpeen uudelleen tarkastella ilmoitusvelvollisuuden laajuutta positiiviseen luottotietorekisteriin ja/tai oikeutta positiivisen luottotietorekisterin tuottamien luottotietoraporttien käyttöön.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevien velvoitteiden soveltamisala

Valtiovarainministeriö on 7.5.2024 asettanut rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan sääntelyn kokonaisuudistusta valmistelevan työryhmän. Työryhmän asettamisen taustalla on rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan EU-lainsäädännön muutos.

Tähän kokonaisuuteen liittyy, että jatkossa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä säädetään keskeisiltä osin EU:n rahanpesuasetuksessa (N:o 2024/1624), jota sovelletaan 10.7.2027 alkaen (ja eräin poikkeuksin 10.7.2029 alkaen). Sääntelyn soveltamisala määräytyy lähtökohtaisesti asetuksen perusteella. Työryhmä valmistelee mahdolliset asetuksen sallimat kansalliset säännökset soveltamisalan täsmentämisestä tai laajentamisesta.

Kuluttajaluottotyöryhmän mietinnössä ei ole työryhmän työn aikataulun puolesta ollut mahdollista ottaa huomioon EU:n rahanpesuasetuksen kansallista täytäntöönpanoa. Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä, että jatkovalmistelussa mahdollisuuksien mukaan varmistetaan, onko kuluttajaluottodirektiivin täytäntöönpanolla liittymäkohtia EU:n rahanpesuasetukseen, sen kansalliseen täytäntöönpanoon tai kansalliseen liikkumavaraan.

Valtiosihteerin kansliapäällikkönä sijaisena
Hallinto- ja kehitysjohtaja, ylijohaja Anu Nousiainen

Osastopäällikkö, ylijohtaja Pauli Kariniemi

Jakelu

Tiedoksi

VN/26445/2023-VM-22

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: